

Sygn. akt VI GC 359/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2020 roku

Sąd Rejonowy w Rybniku VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: asesor sądowy Barbara Golec

Protokolant: Justyna Leszczyńska

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2020 roku w Rybniku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko M. Z. (Z.)

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego M. Z. na rzecz powoda (...) w W. kwotę 5 226,91 zł (pięć tysięcy dwieście dwadzieścia sześć złotych dziewięćdziesiąt jeden groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 4 762,19 zł od dnia 11 maja 2019 r. do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2 079,00 zł (dwa tysiące siedemdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1 817,00 zł (jeden tysiąc osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

asesor sądowy

Sygn. akt VI GC 359/20

UZASADNIENIE

W dniu 28 czerwca 2019 r. powód (...) w W. wniósł przeciwko pozwanemu M. Z. pozew o zapłatę kwoty 5 226,91 zł z ustawowymi odsetkami za późnienie liczonymi od kwoty 4 762,19 zł od dnia 11 maja 2019 r. i kosztami procesu. W uzasadnieniu podał, że w drodze umowy przelewu nabył od (...) wierzytelności względem (...) sp. z o.o. w T. stwierdzone nakazem zapłaty Sądu Rejonowego L. Z.w L.z dnia 16 grudnia 2015 r. w wysokości 3 519,74 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu. Wskazał, że egzekucja należności okazała się bezskuteczna, a postępowanie w przedmiocie wyjawienia majątku spółki nie doprowadziło do ustalenia wartościowych składników majątku. Pozwany odpowiadał za dług jako członek zarządu spółki. Na dochodzoną kwotę składały się: 3 519,74 zł należności głównej, 1 242,45 zł tytułem odsetek skapitalizowanych, 464,72 zł kosztów postępowania sądowego (k. 2-9).

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 16 stycznia 2020 r. uwzględniono powództwo (k. 35).

W sprzeciwie pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Wskazał, że nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki (...)sp. z o.o. w T. (dalej jako spółka). Zarzucił przedawnienie dochodzonych roszczeń, a także podniósł, że w grudniu 2014 r. zainicjował postępowanie o ogłoszenie upadłości spółki, zlecając prowadzenie sprawy profesjonalnemu pełnomocnikowi. Wskazał, że wnioski o ogłoszenie upadłości spółki złożone

przez pełnomocnika zostały zwrócone wskutek braków formalnych. Według pozwanego nie ponosi on winy za niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie (k. 42-44).

Sąd ustalił, co następuje.

Pozwany M. Z. pełnił funkcję prezesa zarządu spółki (...) sp. z o.o. w T. od dnia 19 marca 2014 r. do złożenia rezygnacji w dniu 9 stycznia 2016 r. Pozwany wcześniej współpracował ze spółką jako agent.

dowód: (...)spółki k. 20-21, pismo z dnia 09 stycznia 2016 r. k. 22, przesłuchanie pozwanego M. Z. k. 69v

W chwili objęcia przez pozwanego stanowiska prezesa zarządu spółki, jej sytuacja finansowa była trudna. Pozwany oczekiwał poprawy sytuacji i zwiększenia przychodów jesienią, kiedy spółka mogła liczyć na większą sprzedaż produktów – pomp ciepła. Nie doszło jednak do wzrostu przychodów, jeden z ważniejszych kontraktów nie został zawarty. Spółka nie posiadała wartościowych środków trwałych, jedynie towar w magazynie.

Pozwany w listopadzie 2014 r. zlecił radcy prawnemu K. B. przeanalizowanie, czy nie zachodzą podstawy do ogłoszenia upadłości spółki, a w grudniu 2014 r. przygotowanie i złożenie takiego wniosku. Wniosek został złożony w styczniu 2015 r. do Sądu Rejonowego w T.. Wniosek ten został, po przekazaniu sprawy do sądu właściwego, prawomocnie zwrócony z uwagi na nieusunięcie braków formalnych. Sąd zwrócił również kolejne dwa złożone wnioski o ogłoszenie upadłości. Pozwany pozostawał w stałym kontakcie z pełnomocnikiem i zgodnie z wytycznymi uzupełniał wymaganą dokumentację.

Po złożeniu pierwszego wniosku o ogłoszenie upadłości, spółka regulowała jedynie zobowiązania publicznoprawne oraz ponosiła koszty utrzymania biura. By ograniczyć koszty działalności, pozwany zdecydował o zmianie siedziby spółki. Spółka zatrudniała dwóch pracowników.

Pozwany zawiadomił o złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości leasingodawcę (...) i wypowiedział umowę dotyczącą samochodu S. (...). Pojazd został zwrócony i sprzedany przez leasingodawcę.

dowód: przesłuchanie pozwanego M. Z. k. 69v

W dniu 30 września 2015 r. spółka reprezentowana przez adwokata K. S. złożyła do Sądu Rejonowego K. W. w K. wniosek o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku spółki. Wniosek zarejestrowano pod sygn. (...). We wniosku podano, że na dzień 31 grudnia 2014 r. zadłużenie spółki wynosiło 146 309,96 zł, a także 7 451,58 zł z tytułu wynagrodzeń za pracę. Natomiast na dzień 31 marca 2015 r. spółka posiadała ujemny kapitał własny w wysokości 157 856,91 zł. Majątek trwały i zapasy magazynowe spółki na koniec 2014 r. miały wartość 2 993,24 zł, a należności od kontrahentów wynosiły wówczas 30 803,14 zł. Na dzień 31 sierpnia 2015 r. stan magazynu wynosił 15 046 zł, a środki trwałe w całości się zamortyzowały. Od co najmniej kilku miesięcy poprzedzających złożenie wniosku, spółka nie zawarła żadnych transakcji, z których mogłaby osiągnąć przychód. Na rachunkach bankowych brak było środków.

dowód: wniosek dłużnika z 30.09.2015 r. k. 2-6, załączniki do wniosku k. 17-122 - akta sygn. (...), przesłuchanie pozwanego M. Z. k. 69v

Prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 16 grudnia 2015 r., o sygn. akt

(...)Sąd Rejonowy L. Z. w L. zasądził od spółki na rzecz (...) z siedzibą w W. kwotę 3 519,74 zł z odsetkami umownym w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od poszczególnych kwot i dat oraz kosztami procesu w kwocie 644,44 zł. Wierzytelność zasądzona nakazem wynikała z umowy leasingu operacyjnego niekonsumenckiego zawartej w dniu 6 sierpnia 2013 r. pomiędzy (...) z siedzibą w W. a spółką i dotyczyła rat leasingowych wymagalnych w okresie od marca do maja 2015 r. za samochód marki S. (...). Dnia 7 marca 2016 r. nakazowi zapłaty nadano klauzulę wykonalności.

dowód: pozew k. 10-11, nakaz zapłaty k. 12, postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności k. 13, przesłuchanie pozwanego M. Z. k. 69v

Postanowieniem z dnia 11 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy K. W.w K. oddalił wniosek spółki o ogłoszenie upadłości, zgodnie z art. 13 ust. 1 prawa upadłościowego i naprawczego. Uzasadnił, że spółka była niewypłacalna, lecz jej majątek nie wystarczyłby na pokrycie kosztów postępowania. Sąd ustalił, że na koniec sierpnia 2015 r. wartość aktywów spółki wynosiła 57 521,52 zł, wartość zobowiązań długoterminowych – 89 922 zł, a wartość zobowiązań krótkoterminowych – 131 288,14 zł. Z ewidencji środków trwałych wynikało, że spółka posiadała zestawy komputerowe o wartości 2 700 zł oraz ruchomości w magazynie o wartości 15 046 zł. Należności spółki wynosiły ponad 20 000 zł. Sąd oszacował koszty postępowania upadłościowego trwającego około rok w przybliżeniu na kwotę 80 000 zł.

dowód: postanowienie z 11.02.2016 r. z uzasadnieniem k. 138-140 - akta sygn.

(...), przesłuchanie pozwanego M. Z. k. 69v

W oparciu o wymieniony nakaz zapłaty poprzednik prawny powoda wszczął egzekucję przeciwko spółce. Postępowanie egzekucyjne prowadzone było przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w T. C. G. pod sygn. akt (...). Postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2016 r. komornik umorzył postępowanie egzekucyjne z powodu jego bezskuteczności. Ustalono m.in., że spółka zaprzestała prowadzenia działalności z dniem 1 lutego 2015 r.

dowód: zawiadomienie k. 14, postanowienie komornika z dnia 01 sierpnia 2016 r. k. 15-16

W dniu 24 września 2018 r. pierwotny wierzyciel zawarł z powodem (...) w W. umowę przelewu, na mocy której przelał wszelkie wierzytelności wobec spółki stwierdzone nakazem zapłaty z dnia 16 grudnia 2015 r.

dowód: wezwanie do zapłaty k. 23-25

Pismem doręczonym w dniu 7 maja 2019 r. powód wezwał bezskutecznie pozwanego do zapłaty dochodzonych pozewem należności, powołując się na zawartą umowę przelewu.

dowód: wezwanie do zapłaty k. 23-25

Sąd oddalił wniosek o zwrócenie się do (...) S.A. o wyciąg z rachunku bankowego, mając na uwadze tajemnicę bankową (art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe), jak również to, że powód nie podważał zlecenia sprawy radcy prawnemu. Pominęto dowód z zeznań świadka K. B. na okoliczność zlecenia przez pozwanego prowadzenia sprawy o ogłoszeniu upadłości spółki, gdyż fakt ten nie był kwestionowany i został wyjaśniony w toku postępowania. Pominęto także wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z akt spraw (...), (...), (...), mając na uwadze, że procedura cywilna nie zna dowodu z akt, a także pismo Sądu Rejonowego K. W.w K. z dnia 17 września 2020 r., z którego wynikało, że w wymienionych aktach brak jest dokumentów, gdyż wnioski o ogłoszenie upadłości zostały zwrócone.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Powód oparł swe roszczenie o przepis art. 299 § 1 k.s.h., zgodnie z którym członkowie zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiadają solidarnie za zobowiązania spółki, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna.

Przesłanką konieczną do powstania odpowiedzialności po stronie członka zarządu spółki z o.o. za zobowiązania tej spółki na podstawie powołanego przepisu jest bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce, czyli stan, w którym istnieją nieuregulowane zobowiązania spółki wobec wierzycieli, które nie mogą być pokryte z jej majątku. Bezskuteczność musi być zarazem skutkiem niezgłoszenia przez członka zarządu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości lub skutkiem niewydania we właściwym czasie postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo o zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu. W myśl art. 21 prawa upadłościowego, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 r., dłużnik był obowiązany, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, zgłosić w sądzie wniosek o ogłoszenie

upadłości. Do dnia 31 grudnia 2015 r., niewypłacalność zachodziła wówczas, gdy spółka nie wykonywała swoich już wymagalnych zobowiązań pieniężnych bądź gdy zobowiązania spółki przekroczyły wartość jej majątku. Obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spoczywa na każdym, kto ma prawo reprezentować spółkę sam lub łącznie z innymi osobami.

Odpowiedzialność odszkodowawcza członków zarządu uzależniona jest zatem od wykazania istnienia zobowiązania spółki oraz bezskuteczności egzekucji z majątku spółki. W rozpoznawanej sprawie powód okoliczności te wykazał.

Pozostałe przesłanki odpowiedzialności objęte są domniemaniem, a to domniemaniem istnienia szkody w wysokości zobowiązania niewyegzekwowanego od spółki, związku przyczynowego między szkodą wierzyciela a niezłożeniem przez członka zarządu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości i jego zawinienia w tym względzie. Dlatego też, zgodnie z art. 299 § 2 ksh, członkowie zarządu obowiązani są wykazać okoliczności zwalniające ich od odpowiedzialności. I tak, członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności, jeżeli udowodni, że zaistniała choć jedna z trzech sytuacji wymienionych w tym przepisie. Do okoliczności tych należą:

- zgłoszenie we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości,
- brak winy członka zarządu w sytuacji, gdy nie zgłoszono wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym terminie,
- brak szkody po stronie wierzyciela, pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym czasie.

Bezskuteczność egzekucji została wykazana poprzez przedłożenie przez powoda postanowienia komornika sądowego o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Brak efektywnej egzekucji z majątku spółki nie był zresztą kwestionowany w toku postępowania. Przysługująca powodowi względem spółki wierzytelność, potwierdzona tytułem wykonawczym, również nie stanowiła przedmiotu sporu. Należy zauważyć, że wymagalność zobowiązania względem spółki przypadała w okresie, kiedy pozwany pełnił funkcję prezesa zarządu, tj. w okresie od marca do maja 2015 r.

Obrona pozwanego opierała się na braku winy w niezłożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości spółki we właściwym czasie. Ponadto pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia. W tym kontekście należy zauważyć, że roszczenia o zapłatę rat leasingowych zostały uwzględnione nakazem zapłaty z dnia 16 grudnia 2015 r., tym samym nie ma wątpliwości, że raty te nie uległy przedawnieniu. Wniesienie pozwu przerwało bowiem 3-letni termin przedawnienia (ustalony w myśl art. 118 k.c.), zgodnie z art. 123 § 1 pkt 2 k.c., a przedawnienie roszczeń stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem następuje dopiero po 6 latach (art. 125 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 9 lipca 2018 r.).

Wina członka zarządu jest rozumiana jako umyślne lub rażąco niedbałe zaniechanie zgłoszenia upadłości we właściwym czasie przez członka zarządu. Oznacza ona w tym przypadku wiedzę członka zarządu o stanie „utruty płynności finansowej przez spółkę i braku możliwości odzyskania tej płynności w przyszłości” (por. SA w Krakowie w uzasadnieniu do wyroku z dnia 31 stycznia 2013 r., o sygn. I ACa 1367/12). Jednocześnie należy wskazać, że członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który objął tę funkcję wtedy, gdy spółka była niewypłacalna, ponosi odpowiedzialność przewidzianą w art. 299 k.s.h. za długi spółki powstałe po objęciu przezeń funkcji, także wtedy, gdy zgłoszony przez niego wniosek o ogłoszenie upadłości spółki zostałby oddalony na tej podstawie, że majątek spółki nie wystarczyłby na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego lub wystarczyłby jedynie na zaspokojenie tych kosztów (postanowienie SN z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie o sygn. III CSK 8/19).

Pozwany istotnie podjął działania zmierzające do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki w grudniu 2014 r. Nie ulega wątpliwości, że jedynie skuteczne złożenie wniosku mogłoby zwolnić pozwanego z odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 k.s.h. Pozwany zlecił zainicjowanie postępowania upadłościowego profesjonalnemu pełnomocnikowi procesowemu w osobie radcy prawnego. Wniosek został jednak skutecznie złożony dopiero w dniu 30 września 2015 r., a trzy wcześniejsze wnioski zostały zwrócone z uwagi na braki formalne, mimo starań pozwanego i współpracy z radcą prawnym. Pozwanemu istotnie nie sposób zarzucić, że podjął właściwych czynności, skoro skorzystał z pomocy profesjonalisty – prawnika z odpowiednimi uprawnieniami (art. 429 k.c.). Koniecznym jest

jednak zwrócenie uwagi na rozstrzygnięcie Sądu upadłościowego złożonego ostatecznie wniosku tj. jego oddalenie z uwagi na brak majątku spółki pozwalającego na przeprowadzenie postępowania upadłościowego. Z próby złożenia pierwszego wniosku o ogłoszenie upadłości w styczniu 2015 r. oraz z treści wniosku złożonego we wrześniu 2015 r. wynika jednoznacznie, że spółka była niewypłacalna najpóźniej w dniu 31 grudnia 2014 r. Biorąc pod uwagę stan majątku spółki, wysokość zobowiązań oraz zaprzestanie prowadzenia działalności na początku 2015 r., można zasadnie domniemywać, że nawet gdyby pierwszy wniosek o ogłoszenie upadłości został skutecznie wniesiony, on również podlegałby oddaleniu. W 2015 r. sytuacja finansowa spółki nie uległa bowiem poprawie. Podkreślić trzeba dodatkowo, że pozwany już w chwili objęcia stanowiska wiedział, że sytuacja finansowa spółki była zła. Działając na własne ryzyko, kontynuował jednak działalność gospodarczą spółki. Oczekiwana przez niego poprawa kondycji finansowej spółki nie nastąpiła i jesienią 2014 r. nie zwiększyły się przychody spółki. Tym samym, brak jest podstaw do przyjęcia, że wniosek ze stycznia 2015 r. został złożony we właściwym czasie, choćby pozwany nie ponosił winy w jego niezłożeniu. Pozwany nie wykazał zatem żadnej z przesłanek egzoneracyjnych wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h.

Nieskuteczny okazał się również zarzut przedawnienia roszczenia. Do roszczeń wierzycieli spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko członkom jej zarządu mają zastosowanie przepisy o przedawnieniu roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym (por. uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 7 listopada 2008 r., sygn. akt III CZP 72/08). Roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (art. 442¹ § 1 k.c.). Termin przedawnienia roszczeń wobec członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością rozpoczyna bieg od momentu uzyskania przez wierzyciela świadomości, że wyegzekwowanie długu od spółki jest niemożliwe (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2007 r., sygn. akt

II CSK 414/06). W rozpoznawanej sprawie, bieg terminu przedawnienia najwcześniej rozpoczął bieg z dniem wydania przez komornika sądowego postanowienia o umorzeniu postępowania, czyli w dniu 1 sierpnia 2016 r. Pozew złożony w dniu 28 czerwca 2019 r. został więc wniesiony przed upływem terminu przedawnienia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5 226,91 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 4 762,19 zł od dnia 11 maja 2019 r. Na zasądzoną kwotę składała się: należność główna 3 519,74 zł, skapitalizowane odsetki 1 242,45 zł i koszty postępowania sądowego 464,72 zł. Dalsze odsetki zasądzono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 455 k.c., mając na uwadze termin zapłaty zakreślony pozwanemu w wezwaniu do zapłaty. Powód prawidłowo skapitalizował odsetki za opóźnienie, gdyż odsetek należnych od spółki na podstawie art. 481 k.c., nie można utożsamiać z odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia przez członka zarządu. Członek zarządu nie wstępuje w sytuację prawną dotychczasowego dłużnika, lecz odpowiada w zakresie szkody poniesionej przez wierzyciela, za czyn własny. Odsetki od zobowiązania pieniężnego spółki mogą być liczone do chwili wezwania członka zarządu do zapłaty. W ramach odszkodowania przewidzianego w art. 299 § 1 k.s.h. wierzyciel spółki może dochodzić odsetek za opóźnienie należnych od spółki z o.o. Powinny być one jednak zsumowane i wyrażone kwotowo. Przysługujące w oparciu o art. 481 k.c. odsetki mogą być dochodzone przez wierzyciela spółki od członków jej zarządu za opóźnienie, tj. od dnia wymagalności tego odszkodowania. Ustalenie daty, od której należą się wierzycielowi spółki od członków zarządu odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od kwoty odszkodowania, powinno nastąpić z uwzględnieniem unormowania art. 455 k.c. Ponieważ termin wykonania tego zobowiązania nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, to powinno ono zostać spełnione niezwłocznie po wezwaniu członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do jego wykonania (por. np. uchwała SN z dnia 7 grudnia 2006 r. III CZP 118/06, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 lutego 2017 r. V ACa 475/16, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 stycznia 2016 r. V ACa 456/13, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011 r. III CSK 228/10).

O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy. Pozwany przegrał spór i jest obowiązany do zwrotu na rzecz powoda kosztów procesu w kwocie 2 079 zł, na którą składały się: kwota 262 zł opłaty od pozwu, kwota 1 800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika wynikała z § 2

pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.